

Datum raad	26 september 2024	Zaaknummer	2609412
Datum college	20 augustus 2024	Portefeuille	Openbare orde en veiligheid ir. C.H.C. van Rooij
Onderwerp	Vaststelling 2 scenario's toekomstvisie 2035		

Samenvatting

De gemeente Meierijstad beschikt niet over een actuele visie op de Toekomst. In Thuis in Meierijstad Mijlpalen 2023-2026 (hierna: TiMM) is vastgelegd dat de strategische visie/Toekomstvisie ter vaststelling wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Voor de eenduidigheid zijn het proces van de Toekomstvisie en omgevingsvisie geïntegreerd, zoals besproken tijdens een beeldvormende raadsbijeenkomst in april 2023. Hierna heeft een uitgebreid participatietraject plaatsgevonden (zomer 2023- november 2023) waarbij de dromen, kwaliteiten en opgaven in beeld zijn gebracht. Op basis hiervan zijn 4 'extreme' verhaallijnen opgesteld welke met de raad en stakeholders zijn besproken in april 2024. Met de opbrengsten van deze bijeenkomsten is een aanzet gedaan voor twee toekomstscenario's voor 2035, welke zijn besproken tijdens de Heidag met raad, college en directie in juni 2024. De twee scenario's zijn op basis hiervan verder uitgewerkt in woord en beeld. Het vaststellen van de 2 scenario's wordt gezien als een belangrijke mijlpaal in het proces. De twee scenario's zijn een kader c.q. bepalen de bandbreedte voor het vervolgonderzoek en de verdere uitwerking van de Toekomstvisie. De raad wordt daarom gevraagd de twee scenario's vast te stellen.

Relatie met programmabegroting en/of Mijlpalen van Meierijstad

TiMM

0.1.1. Wij leggen een strategische visie 2035 ter vaststelling voor aan de raad.

8.5.1. We voltooien de omgevingsvisie.

Behandeling in commissie

12 september 2024

Ontwerpbesluit gemeenteraad

De in bijlage 1 weergegeven scenario's vast te stellen als kader voor het vervolgproces van de Toekomstvisie Meierijstad 2035.

Waarom naar de raad

In TiMM is vastgelegd dat de strategische visie/ toekomstvisie 2035 (hierna: Toekomstvisie) ter vaststelling wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft onder meer een kaderstellende rol. De Toekomstvisie is een kaderstellend document. Het vaststellen van twee te onderzoeken toekomstscenario's is een belangrijke tussenstap in de ontwikkeling van de Toekomstvisie en past bij die kaderstellende rol van de gemeenteraad.

De Toekomstvisie wordt formeel ook vastgesteld als omgevingsvisie. Elk gemeente dient uiterlijk 1 januari 2027 over een vastgestelde omgevingsvisie te beschikken. De gemeenteraad is volgens de Omgevingswet bevoegd gezag voor vaststelling.

Eerder genomen besluiten

Niet van toepassing.

Aanleiding

De gemeente Meierijstad beschikt niet over een actuele visie op de Toekomst. Dit is de aanleiding om het toekomstperspectief voor de gemeente Meierijstad te herijken en een strategische integrale lange termijnvisie voor de gemeente op te stellen. In TiMM zijn acties opgenomen in relatie tot de Toekomstvisie en de omgevingsvisie. Voor de eenduidigheid zijn het proces van de Toekomstvisie en omgevingsvisie geïntegreerd. Er wordt één integrale strategische visie voor de toekomst van Meierijstad opgesteld (genaamd de 'Toekomstvisie Meierijstad'). De Toekomstvisie zet een stip op de horizon en bevat strategische uitspraken op zowel het sociaal-maatschappelijk-, het economische-, het ruimtelijk- en het bestuurlijke domein. De Toekomstvisie wordt formeel ook als omgevingsvisie vastgesteld. In dit kader wordt ook een Omgevingseffectrapportage (hierna: OER) opgesteld (formeel: m.e.r. procedure).

De Toekomstvisie wordt opgesteld in vier fasen. Fase 1 (Droomfase) en Fase 2 (Denkfase) zijn al afgerond, zoals besproken tijdens de beeldvormende avond van 18 april 2024. In de huidige Fase 3 (Durffase) staat het maken van keuzes centraal. Het keuzeprocess wordt ondersteund door middel van het werken met twee onderscheidende scenario's. Deze zijn besproken tijdens de Heidag van 28 juni jl. Wij vragen de gemeenteraad om de 2 scenario's vast te laten stellen (zie bijlage 1). Het is nu nadrukkelijk niet de vraag om 1 van de scenario's te kiezen. De omgevingseffecten van de 2 vastgestelde scenario's worden namelijk als volgende stap in beeld gebracht in het OER. Mede op basis van het OER kunnen vervolgens goed onderbouwde keuzes worden gemaakt om uiteindelijk te komen tot 1 voorkeurscenario. Dit voorkeurscenario kan elementen uit beide scenario's bevatten en wordt uitgewerkt in een ontwerp Toekomstvisie en definitieve, door de gemeenteraad vast te stellen, Toekomstvisie.

Argumenten

1. Instemmen met de 2 scenario's

1.1. *We zitten in de durffase, een fase waarin keuzes moeten worden gemaakt.*

Onderzoek naar mogelijke toekomstscenario's is een hulpmiddel bij het maken van keuzes. Met de scenario's worden de zogenaamde 'hoeken van het speelveld' opgezocht. De scenario's zijn bewust onderscheidend ten opzichte van elkaar. Hierdoor kunnen de effecten van verschillende keuzes goed in beeld worden gebracht en besproken. Deze werkwijze met scenario's wordt ook aangeraden door de Commissie mer (wettelijke adviescommissie) in het kader van het OER.

1.2. De 2 scenario's zijn een resultaat van de eerder doorlopen fasen en stappen.

De uitgangspunten van de 2 scenario's zijn bijvoorbeeld gebaseerd op de in de droom- en denkfase geïdentificeerde kernkwaliteiten en opgaven/thema's. Zie de uitgebreide beschrijving onder het kopje participatie. De 2 scenario's zijn besproken tijdens de heidag van 28 juni 2024 (zie verslag in bijlage 2 en de presentatie in bijlage 3) en verder uitgewerkt op basis van de opbrengsten/gesprekken tijdens de heidag.

Er zijn twee scenario's opgesteld waarin de eerder geïdentificeerde opgaven en kernkwaliteiten terugkomen. In scenario 1 is Meerijstad beperkt gegroeid en ligt de focus op de landschappelijke kwaliteit, de diversiteit aan kernen en hun gemeenschapskracht. In scenario 2 is Meerijstad meer gegroeid en in de grote kernen meer verstedelijkt. In dit scenario ligt de focus op de agrifood en de maakindustrie, de geografische ligging en de culturele hotspots. In bijlage 2 is de uitgebreide beschrijving van de scenario's opgenomen en een indicatieve verbeelding/ sfeerbeeld.

1.3. De 2 scenario's vormen de afbakening van het onderzoek dat in het kader van het OER wordt uitgevoerd als volgende stap.

Om het OER effectief uit te kunnen voeren is een heldere afbakening van de te onderzoeken scenario's nodig. Op dit moment wordt in het kader van het OER de zogeheten 'foto van de leefomgeving' opgesteld. Hierin wordt onderzocht hoe de gemeente 'scoort' in de huidige situatie ('wat is er nu?') en bij autonome ontwikkeling ('wat als we niks veranderen en alleen bestaand beleid uitvoeren tot 2035?'). De effecten van de beide scenario's worden straks vergeleken met de referentiesituatie (huidig + autonoom). Op deze manier wordt inzichtelijk welk kansen en risico's de scenario's met zich meebrengen. Dit wordt uitgedrukt in drie kwaliteitsniveaus (rood, oranje en groen).

1.4. De 2 scenario's bieden de kans voorliggende keuzes nader te onderzoeken zonder al meteen definitieve keuzes te maken.

Het is niet de doelstelling van dit raadvorstel om 1 van beide scenario's te kiezen. Het uiteindelijke voorkeursscenario (de Toekomstvisie) kan elementen van beide scenario's bevatten. Op basis van het OER en reacties van belanghebbenden kunnen nog aanscherpingen worden gedaan of nieuwe/ontbrekende elementen worden toegevoegd.

Kanttekeningen

1. De Toekomstvisie 2035 is een lange termijn strategische visie voor alle domeinen. Dit brengt met zich mee dat de Toekomstvisie naar haar aard een relatief hoog abstractieniveau heeft. Dit is ook wenselijk om ervoor te zorgen dat de Toekomstvisie niet snel verouderd, en om voldoende flexibiliteit te bieden in de uitwerking. Het hoge abstractieniveau betekent dat de Toekomstvisie niet op alle beleidsterreinen en opgaven (met name op kortere termijn) antwoorden geeft. Een risico is dat de Toekomstvisie en de voorliggende scenario's niet voor alle belanghebbenden bevredigend zijn. In de uiteindelijke Toekomstvisie zal daarom wel een uitvoeringsstrategie worden opgenomen. De uitvoeringsstrategie is een hoofdstuk in de toekomstvisie, waarin de strategie voor implementatie op hoofdlijnen wordt beschreven. Hierin worden in elk geval de verhouding tot staand beleid beschreven, een doorkijk naar nieuwe programma's en projecten en de rol van de gemeente hierbij. In de uitvoeringsstrategie wordt ook de verhouding tot o.a. het coalitieakkoord 2026-2030 beschreven.

2. In het participatietraject (droomfase) is gebleken dat de overeenstemming over bijv. de dromen en de kernkwaliteiten vrij groot is. Uit de denkfase bleek echter dat er over meerdere thema's/opgaven verschillend wordt gedacht door verschillende belanghebbenden en inwoners. Hiermee is het niet de verwachting dat de uiteindelijke Toekomstvisie op volledige consensus onder belanghebbenden kan rekenen. Hoewel we streven naar een zo breed mogelijk draagvlak is volledige consensus ook geen doel op zich. Wel dat alle verschillende perspectieven, door middel van de scenario's, goed zijn onderzocht.

Communicatie

Er heeft communicatie plaatsgevonden gekoppeld aan de participatiemomenten zoals hierna beschreven. De communicatie vindt plaats via de participatiewebsite, rechtstreekse uitnodigingen aan belanghebbenden en via (social)media. Naar aanleiding van het raadsbesluit wordt de participatiewebsite geactualiseerd, en stellen we belanghebbenden op de hoogte.

Participatie

Bij het opstellen van de toekomstvisie zijn inwoners en andere belanghebbenden in de verschillende fases betrokken. Uitgebreide informatie hierover vindt u op de participatiewebsite participatie.meerijstad.nl (bij projecten/ toekomstvisie), maar hieronder staan de hoofdingrediënten van het participatietraject tot nu toe.

In de **voorbereidingsfase** is op Dag van de Verbeelding (september 2022) een podium geboden voor organisaties en inwoners van Meerijstad om dromen over hun toekomstig Meerijstad te delen – waarop de Raad van Verbeelding zijn reactie gaf. In april 2023 is de voorgestelde aanpak voor het toekomstvisietraject besproken met de gemeenteraad in een beeldvormende avond. Ook vond er in voorjaar 2023 op het gemeentehuis in Veghel een bijeenkomst met verschillende jongeren plaats. Met behulp van een creatieve werkvorm zijn ideeën verzameld over hoe we jongeren kunnen betrekken/ laten dromen over de toekomstvisie.

In de **Droomfase** – zomer 2023 – zijn inwoners uitgenodigd om hun inspirerende droombeelden en hun schrikbeelden ('nachtmerries') over de toekomst van Meerijstad te delen. We bezochten alle 13 kernen van Meerijstad, alsook de middelbare scholen om met mensen in gesprek te gaan. In die periode konden inwoners hun dromen en nachtmerries ook delen via bierviltjes, briefkaarten (gratis te retourneren), de gemeentelijke website en via tekeningen. Ook zijn bedrijven, verenigingen en andere instellingen gevraagd wat zij als de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen zien voor de toekomst van Meerijstad. In september heeft ook een beeldvormende avond plaatsgevonden met de gemeenteraad over de opbrengst van de droomfase.

In de **Denkfase** – vanaf november 2023 – is verder doorgebouwd op de opbrengst uit de droomfase. Voor welke grote opgaves staat Meerijstad? Welke keuzen en knelpunten liggen er voor en welke prioriteiten en accenten zijn wenselijk? Hierover is de gemeente in november 2023 aan verschillende thematafels in gesprek gegaan met inwoners en belanghebbenden tijdens een participatieavond in het Spectrum in Schijndel. Daarna zijn de opbrengsten uit deze gesprekken, aangevuld met ambtelijke input en de opbrengst uit de droomfase vertaald naar vier verhaallijnen. In april 2024 is in een sessie met koepelorganisaties, en in een beeldvormende avond met de gemeenteraad gekeken naar wat aanspreekt en wat ontbreekt in deze verhaallijnen.

In de **Durffase** wordt de stap gemaakt van de vier verhaallijnen naar twee scenario's voor de toekomst van Meierijstad. In een gezamenlijke bijeenkomst van raadsleden, burgercommissieleden, collegeleden en directieteam zijn inhoudelijke puzzelstukken verzameld voor de scenario's.

Nadat het onderzoek van het OER is uitgevoerd gaan we nog een keer over de resultaten in gesprek met de gemeenteraad (beeldvormende avond) en met de stakeholders. De exacte vorm hiervoor wordt later nog uitgewerkt mede op basis van de resultaten van het onderzoek. Het ontwerp van de Toekomstvisie wordt ter inzage gelegd (inspraak). Dan krijgt eenieder nog een keer de gelegenheid om ook formeel een zienswijze kenbaar te maken.

Duurzaamheid

Duurzaamheid krijgt in samenhang met andere onderwerpen plek in de Toekomstvisie 2035. Tot de hoofdpogaven van de Toekomstvisie behoren onder andere circulaire economie, klimaatadaptatie en duurzaam energiesysteem van de toekomst, zoals gepresenteerd tijdens de beeldvormende avond van 18 april jl. In de OER-procedure wordt duurzaamheid ook nadrukkelijk meegenomen als onderdeel van een integraal beoordelingskader. De effecten van de 2 scenario's op o.a. duurzame energieopwekking, energiebesparing en hergebruik van grondstoffen worden in beeld gebracht.

Financiële toelichting

De Toekomstvisie en de vaststelling van de 2 scenario's heeft geen directe financiële consequenties in de zin dat in dit raadsvoorstel gevraagd wordt om een krediet beschikbaar te stellen. De doorvertaling van de visie in het nieuwe coalitieakkoord 2026-2030 heeft t.z.t. uiteraard wel financiële consequenties.

Planning

Vaststelling 2 scenario's	Raad 26 september
Opstellen/uitvoeren OER	Vierde kwartaal 2024
Beeldvormende avond gemeenteraad en betrekken stakeholders	Begin 2025
Opstellen ontwerp Toekomstvisie	Eerste kwartaal 2025
Inspraak en vaststelling definitieve Toekomstvisie	Tweede kwartaal 2025

Rechtsbescherming

Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie

De Toekomstvisie wordt als richtinggevend document ingebracht bij de coalitiebesprekingen voor het college 2026-2030. In de Toekomstvisie worden uitgangspunten opgenomen voor het periodiek evalueren en actualiseren of wijzigen van de Toekomstvisie.

In het OER worden aanbevelingen gedaan voor monitoring.

Bijlagen

1. Uitwerking 2 scenario's
2. Verslag heisessie d.d. 28 juni 2024
3. Presentatie heisessie d.d. 28 juni 2024
4. Beschrijving en verbeelding (ter indicatie) van de 2 scenario's (kaart scenario 1 en kaart scenario 2)

Onderliggende documenten

Diverse documenten die in de verschillende fases zijn opgesteld, waaronder verslagen presentaties van participatieavonden en beeldvormende raadsavonden.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad,
De secretaris, De burgemeester,

Drs. M.G.C. Wilms –Wils RA

ir. C.H.C. van Rooij

De raad van de gemeente Meierijstad,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 20 augustus 2024

Gelet op het document 'Thuis in Meierijstad Mijlpalen 2023-2026';

Gelet op de heidag van raad en college van 28 juni 2024;

Besluit gemeenteraad:

De in bijlage 1 weergegeven scenario's vast te stellen als kader voor het vervolgproces van de Toekomstvisie Meierijstad 2035.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 26 september 2024

De raad voornoemd,
De griffier,

De voorzitter,

A.F.J. Franken MSc

ir. C.H.C. van Rooij